

РЕШЕНИЕ

№ 712

гр. София, 19.11.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 3-ТИ ТЪРГОВСКИ, в публично заседание на девети април през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Теодора Кръстева

Членове: Ивайло Младенов
Светлин Михайлов

при участието на секретаря Росица Й. Вьонг
като разгледа докладваното от Ивайло Младенов Въззивно търговско дело № 20211001000122 по описа за 2021 година

Производството е по чл. 258 и следващите от ГПК.

Образувано е по въззивна жалба на „ЗАД ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД срещу решение № 260278 от 4.11.2020 г., пост. по т.д. № 718/2019 г. на Софийския градски съд, VI т.о., 4 състав, с което е отхвърлен предявеният от него срещу сдружение „Национално бюро на българските автомобилни застрахователи“ иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. първо от ЗЗД за сумата от 548 710 лв. – частичен иск от 902 836.37 лв., представляваща „такса за обработка НББАЗ“, заплатена през периода 8.01.2018 г. - 20.12.2018 г., както и искът по чл. 86 от ЗЗД за сумата от 18 442,75 лв., претендирана като обезщетение за забава в размер на законната лихва върху главницата за периода от 20.12.2018 г. до 19.04.2019 г. и дружеството – жалбоподател е осъдено да му заплати направените по водене на делото разноски в размер на 15458,42 лв.

В жалбата се твърди, че по аргумент от ТРСОГК № 1/2002 г. на ВКС, решението на управителния съвет на сдружение с нестопанска цел, взето извън неговата компетентност обуславя нищожността му, на която може да се позове всеки член на сдружението в съдебно производство, касаещо последиците от порочното решение. Изложено е, че няма пречка в производството по иска с правно основание чл. 55, ал. 1 от ЗЗД съдът на общо основание да изследва валидността на решението на управителния орган, въз основа на което са събрани таксите, чието връщане се претендира по него. Поддържа се, че противно на възприетото в

обжалваното решение, управителният съвет на въззиваемото сдружение с нестопанска цел не разполага с компетентност за определяне на дължими от неговите членове вноски, такси или каквито и да е парични суми, както и че възлагането на парични задължения, свързани с дейността му е от компетентността единствено на общото събрание на сдружението. Наведен е довод, че клаузата на чл. 39 от устава на ответното сдружение определя лимитативно източниците на неговото имущество, като предвижда, че дейността му се финансира от членски внос, от имуществени вноски и от приходи от извършваната дейност по предмета на устава, поради което финансирането му по друг начин е недопустимо. Развити са съображения, че доколкото вътрешноадминистративната дейност, необходима за постигане на нестопанските цели на сдружението, е обезпечена чрез приходите от членски внос, съгласно чл. 40 от устава и по изрично решение на общото събрание - от имуществени вноски по чл. 40б, ал. 3 от него, както и от стопанска дейност, не е допустимо типичната нестопанска цел, за която то е създадено, да формира приходи за него. Поддържа се, че компетентността на управителния съвет на ответното сдружение за вземане на решение за събиране на процесните такси не следва от клаузите на чл. 36, т. 18 и т. 25 от устава, тъй като определянето на такси, които се събират от членовете на бюро и които не са предвидени в устава или с решение на общото събрание, не представлява определяне на ред и организация за извършване на дейността на бюро по смисъла на чл. 36, т. 18 от устава, нито такава по приемане на решение и извършване на действия по предявяване на вземания на бюро към негови членове, по смисъла на чл. 36, т. 25 от същия. Изложено е, че събраните от ответника такси, чието връщане е предмет на предявените по делото искове, не представляват приходи от стопанска дейност, тъй като дейността на НББАЗ като гарантиращо бюро, което обработва искане на чуждестранното обработващо (разследващо) бюро за възстановяване на платено от последното обезщетение на пострадали лица, не представлява такава дейност, по смисъла на чл. 39 и чл. 40в от устава. Затова се поддържа, че управителният съвет не може да взема решение за събирането на процесните такси и за определяне на размера им. Твърди се, че установяването на задължение за заплащане на такса от членовете на сдружението за [финансиране на] вътрешноадминистративна дейност на бюро, осъществявана за постигане на целта, за която то е създадено, по същество представлява скрита имуществена вноска, дължима от неговите членове, решението за което, съгласно чл. 30, ал. 1, т. 9 от устава, е от изключителната компетентност на общото събрание на сдружението, поради което решението на управителния съвет за въвеждане на такава такса е нищожно. Наведен е и довод, че ответникът не е установил при условията на пълно и главно доказване действителното настъпване на обстоятелствата, предвидени в решението на управителния съвет, при които следва да се начисляват таксите, както и че във вътрешните правила не е предвидена такса, дължима на националното бюро на държавата на застрахователя, чрез което се опосредства плащането. Посочено е, че НББАЗ не е извършило разследване на обстоятелствата във връзка със съответното пътно-транспортното произшествие, при което са настъпили щетите и не е действал като обработващо и разследващо бюро, по смисъла на чл. 3 от вътрешните правила, каквато функция има само кореспондиращото бюро на територията на страната по местнастъпване на произшествието,

поради което за осъществяване на тази дейност не му се дължи такса. Процесната такса е оспорена и като дължима за осъществяване гаранционната функция на бюро, с довода, че гаранционното бюро не обработва преписката по щетата, а само искането на чуждестранното бюро за плащане, за което не понася никакви разходи.

По изложените доводи и съображения, жалбоподателят моли съда да отмени обжалваното решение и да постанови друго, с което предявените по делото обективно съединени искове по чл. 55, ал. 1, предл. първо от ЗЗД и чл. 86, ал. 1 от ЗЗД да бъдат уважени изцяло, както и да му бъдат присъдени разноските, направени по водене на делото пред двете инстанции.

Въззиваемото сдружение „Национално бюро на българските автомобилни застрахователи“ оспорва въззивната жалба.

В писмения отговор, депозиран по реда на чл. 263, ал. 1 от ГПК, чрез пълномощника му адв. Я. от САК, се твърди, че първоинстанционният съд правилно е преценил като относимо към спора ТРОСГК № 1 от 06.12.2002 г. по тълк.д. № 1/2002 г., въз основа на което е приел, че защитата срещу решението на управителния съвет може да се осъществи единствено по реда на чл. 25, ал. 5 от ЗЮЛНЦ пред общото събрание на сдружението или с установителен иск за нищожност, но не и инцидентно, като преюдициален въпрос, обуславящ изхода на спора по иска с правно основание по чл. 55, ал. 1, предложение първо от ЗЗД, по който се претендира сумата, заплатена въз основа на това решение при условията на начална липса на основание. Поддържа се, че съдът обосновано е приел, че съгласно решението от 3.11.2015 г. по протокол № 182 на управителния съвет се начислява такса за обработка върху изплатената от бюро сума по всяка щета, като се определя ред за изчисляване на същата по отношение на претенции, отправени до бюро след 1.10.2015 г., по които застрахователят неоснователно е отказал покритие, респективно не е оказал съдействие на чуждестранно бюро в срока по чл. 6, т. 1, изречение второ от Вътрешните правила, каквото е дължал. Въззиваемото сдружение намира за правилно разбирането на съда, че законосъобразността на решението на управителния съвет не може да се проверява в настоящия процес, тъй като с това се заобикаля специалният ред за защита, предвиден в чл. 25, ал. 4 и ал. 5 от ЗЮЛНЦ, ограничен от преклузивен едногодишен срок, считано от деня на приемането му, който е изтекъл не само към датата на предявяване на иска, но и към тази на извършване на процесните плащания въз основа на това решение. Твърди се, че по същество процесната такса има санкционен характер, тъй като е насочена към прекратяване на създадената от членове на бюро порочна практика, изразяваща се в неоснователно анулиране на множество застрахователни полици, по които са заведени претенции за вреди от пътнотранспортни произшествия, реализирани извън територията на Република България, както и в неосказване на съдействие от страна на застрахователя при ликвидацията на щетите, представляващо неизпълнение на задълженията на членовете на НББАЗ, произтичащи от Вътрешните правила на Съвета на Бюрата. Изложено е, че платените от ищеца такси за периода от 8.01.2018 г. до 21.12.2018 г. касаят общо 768 бр. претенции, от които над 80% са постъпили от Румънското и Италианското национални бюро и по които

жалбоподателят е отказал покритие, респективно съдействие на чуждестранните бюро и кореспондентите за обработка на щети, за което бюро е уведомено с писмо от 2.08.2017 г. на ДЕКРА-Италия, и с писмо от 11.09.2017 г. на Съвета на бюрата до Комисията за финансов надзор, представени по делото. Поддържа се, че решението на Управителния съвет на НББАЗ по протокол от 03.11.2015 г. цели възпиране на застрахователите-членове на сдружението от действия, с които се застрашава финансовата стабилност на заделения при сдружението Гаранционен фонд, от който са платени реимбурсираните до НББАЗ от чуждестранни бюро суми, по които претенции жалбоподателят не е оказал дължимото съдействие, респективно е отказал покритие на застрахователните полици. Оспорена е допустимостта на оплакването на жалбоподателя за липсата на доказателства относно основанието за заплащане на таксата по всяка щета поотделно, като заявено за пръв път с въззивната жалба- а оттам и недопустимо пред настоящата инстанция, доколкото исковата молба не съдържа твърдения, че дължимите по процесните щети суми не са платени от НББАЗ на съответното чуждестранно бюро. Въззиваемият намира за правилни изводите на първоинстанционния съд за ирелевантност на твърденията на жалбоподателя, че процесните такси не се дължат, тъй като бюро не е извършило реално дейност по обработка на щетите, изразяваща се в разследване на обстоятелствата по реализиране на пътнотранспортните произшествия и извършването на други действия по ликвидиране на претенциите, извън извършените вместо него плащания по реимбурсирани суми към бюро от чужди национални бюро. Посочено е, че вземането на НББАЗ за процесната сума не произтича от типична за сдружението отговорност, а от конкретно поведение на членовете на бюро, свързано с отказ и бездействие, когато се дължи обработка на претенцията и плащане по нея в предвидените срокове, поради което не представлява членски внос, по смисъла на чл. 40 от устава, задължението за чието заплащане произтича единствено от членството на съответния застраховател в сдружението и средствата от който са предназначени за административни разходи, съпътстващи основната дейност на бюро. Поддържа се, че решенията на управителния съвет от 3.11.2015 г. и от 13.02.2018 г. са такива на колективен орган и нямат характер на индивидуален административен акт, поради което не подлежат на косвен съдебен контрол за законосъобразност по чл. 17 от ГПК, а могат да бъдат атакувани само по реда на чл. 25, ал. 4 и ал. 5 от ЗЮЛНЦ, от който жалбоподателят не се е възползвал, поради което те са валидно правно основание за плащането на процесната такса от страна на жалбоподателя. Направено е искане въззивната жалба да бъде оставена без уважение като неоснователна, а обжалваното с нея решение - потвърдено, както и за присъждане на разноските, направени от въззиваемото сдружение по водене на делото пред настоящата инстанция.

Съдът, като прецени доводите и възраженията на страните, във връзка с доказателствата по делото, съобразно чл. 235 от ГПК, във връзка с чл. 273 от ГПК, приема следното :

Въззивната жалба е подадена в процесуално- преклузивния срок по чл. 259, ал. 1 от ГПК, срещу валиден и допустим съдебен акт и от надлежно легитимирана страна с правен интерес

от обжалването, поради което е процесуално допустима.

Безспорно е между страните по делото, а това се установява и от приетия като доказателство по делото протокол № 182 от 3.11.2015 г., че на заседанието си, проведено на същата дата, управителният съвет на Националното бюро на българските автомобилни застрахователи е взел решение за претенции, отправени към застрахователните компании-членове на сдружението след 1.10.2015 г. да се начислява такса за обработка върху цялата изплатена от НББАЗ сума в размера, предвиден във Вътрешните правила – 15 %, като минималният възлиза на 200 евро, а максималният – на 3500 евро. Прието е също така и решение за начисляване на законна лихва, съгласно чл. 43 от устава на НББАЗ след изтичането на определения в претенцията срок за възстановяване от 10 дни, като лихвата се изчислява от датата на претенцията на НББАЗ към застрахователя до датата на възстановяване на сумата. В съобразителната част на решението е посочено, че приемането му е мотивирано от доклад на генералния секретар на бюро то относно практиката на неучастващ като страна по настоящото дело застраховател - ЗК „Лев Инс“ да анулира голям брой полици „Гражданска отговорност“ в случаите, когато в чужбина са настъпили пътнотранспортни произшествия по тях. Посочено е, че доколкото тези щети се претендират пред бюро то и се възстановяват от него, със споменатата такса се цели постигането на санкционен ефект спрямо такива застрахователи- членове на сдружението, както и намаляване на финансовите загуби на НББАЗ от това.

С решение по протокол № 225 от 13.02.2018 г. управителният съвет е определил за всички членове на НББАЗ дължимата такса в размер на 15% от размера на платеното застрахователно обезщетение на увредените лица, произтичащо от едно застрахователно събитие, но не по-малко от 200 евро и не повече от 3 500 евро, без включен данък върху добавената стойност. В т. 2 от същото решение са регламентирани отделни хипотези, при които възниква задължението за заплащане на таксата, като е посочено, че тя е дължима от всеки застраховател- член на НББАЗ, който е издал застрахователна полица на водач, предизвикал застрахователно събитие, настъпило извън територията на Република България в държава, членуваща в системата „Зелена карта“; застрахователната полица е действаща към датата на застрахователното събитие, съгласно справка от Информационния център на Гаранционния фонд и ако бъде ангажирана отговорността на НББАЗ, в качеството му на гарантиращо бюро, на основание вътрешните правила на Съвета на бюро та, и при алтернативното наличие на една от следните хипотези : когато при отправено запитване от страна на чуждестранно национално бюро или кореспондент застрахователят не е предоставил застрахователно покритие в сроковете предвидени в чл. 8 и чл.13 от Вътрешните правила; когато обработващото чуждестранно национално бюро информира НББАЗ, че застрахователят е отказал покритие, последващото обработване на претенцията продължава по реда на Вътрешните правила на Съвета на бюро та и Гаранционният фонд заяви, че има спор със застрахователя, съгласно чл. 499, ал.4 и 5 от Кодекса за застраховането; когато обработващо чуждестранно национално бюро информира НББАЗ, че е иззело за обработка претенция по реда на Вътрешните правила на Съвета на бюро та,

поради причини за които отговаря застрахователят, като прекратен договор с кореспондент, наличие на търговски спорове или неуредени парични задължения с кореспондента, или това обработващо чуждестранно национално бюро е изразило изрично желание да работи само и единствено с НББАЗ; когато обработващото чуждестранно национално бюро информира НББАЗ, че застрахователят е предоставил покритие, което не отговаря на изискванията на Вътрешните правила на Съвета на бюроата и това бюро не го приема за валидно покритие, последващото обработване на претенцията продължава по реда на Вътрешните правила и Гаранционният фонд заяви, че има спор със застрахователя, съгласно чл. 499, ал.4 и 5 от Кодекса за застраховането. Според т. 3 от същия протокол, размерът на таксата по т. 1 се прилага за всички претенции от обработващи чуждестранни национални бюроа, отправени за възстановяване към НББАЗ, след датата на решението, а за претенциите на обработващи чуждестранни национални бюроа, отправени за възстановяване към НББАЗ, преди датата на същото решение, се прилага размерът, определен в решенията на управителния съвет по Протокол № 182 от 03.11.2015 год. и по Протокол № 201 от 31.05.2017 год. По т. 3 е взето решение върху сумите по всички претенции от обработващи чуждестранни национални бюроа, отправени за възстановяване към НББАЗ, след датата на решението, бюроа да начислява лихва в размер на законната такава върху сумата, която НББАЗ е платило на обработващото чуждестранно национално бюро, считано от датата на плащане от страна на НББАЗ до датата на възстановяване на сумата от страна на застрахователя, а за всички претенции от обработващи чуждестранни национални бюроа, отправени за възстановяване към НББАЗ, преди датата на решението, НББАЗ начислява лихва по реда и в размер, съобразно решенията на управителния съвет по Протокол № 182 от 03.11.2015 год. и по Протокол № 201 от 31.05.2017 год.

Видно от протокол № 218 от 12.12.2017 г. , на заседанието си от същата дата управителният съвет на НББАЗ е взел решение бюроа да работи директно, вместо „ЗАД ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД, с всички национални бюроа, пред които са предявени претенции по повод на застрахователни полици, издадени от този застраховател и по всички запитвания по тях да предоставя автоматично и информация за „normally based“. Прието е, след изплащане на застрахователни обезщетения чуждестранните обработващи бюроа да отправят директно към НББАЗ претенциите си за възстановяване, като оформят и всички отчетни документи и фактури за възстановяване към НББАЗ, както и на основание чл. 5 от Вътрешните правила на Съвета на бюроата НББАЗ да провери и изплати на съответното бюро тези претенции за възстановяване в двумесечен срок, а след извършване на плащането да отправя искане за възстановяване на платените суми от „ЗАД ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД. В мотивите към решението е посочено, че застрахователят не отговаря на запитванията на чуждестранните национални бюроа с искане за покритие по „normally based“ в сроковете по Вътрешните правила, както и че отказва да възстанови дължимите суми на обработващото бюро, което е платило обезщетения, като обявява, че е налице застрахователна измама по съответната застрахователна полица, или че полицата е недействителна (нищожна или унищожена), за установяване на което е завел дело в българския граждански съд, а в някои случаи - че с влязло в сила съдебно решение е прогласена недействителността на полицата. Изложено е,

че по своя преценка застрахователят дава „условно“ покритие, като си запазва правото, впоследствие да откаже да възстанови плащанията на съответното обработващо национално бюро. Посочено е, че по тези причини Съветът на бюрата е отправил искане към НББАЗ по всяко запитване за покритие към „ЗАД ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД да дава отговор и за „normally based“, за да има увереност у обработващите институции, че ще им бъдат възстановени сумите по извършените от тях плащания.

Като писмени доказателства по делото в първоинстанционно производство са приети издадени от НББАЗ фактури за вземанията му към жалбоподателя за процесната такса, дължима за обработка на щети, а именно : фактура № 9992/27.03.2019 г., № 9991/27.03.2019 г., № 9990/ 27.03.2019 г., № 9989/27.03.2019 г., № 9988/27.03.2019 г., № 9987/ 27.03.2019 г., № 9986/27.03.2019 г., № 9985/27.03.2019 г., № 9984/27.03.2019 г., № 9983/27.03.2019 г., № 9982/27.03.2019 г., № 9981/27.03.2019 г., № 9980/27.03.2019 г., № 9979/27.03.2019 г., № 9978/27.03.2019 г., № 9977/27.03.2019 г., № 9976/27.03.2019 г., № 9975/27.03.2019 г., № 9974/27.03.2019 г., № 9973/27.03.2019 г., № 9972/27.03.2019 г.

От доказателствата по делото е установено, че с платежно нареждане от 28.03.2019 г. Националното бюро на българските автомобилни застрахователи е заплатило по банков път на „ЗАД ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД сумата от 27 016,79 лв., формирана от кредитни известия по приложен към него опис (л. 134-145 от делото). От заключението на съдебно-счетоводната експертиза, назначена в първоинстанционно производство се установява, че бюро е взело 21 отделни счетоводни операции, колкото е и броят на кредитните известия, формиращи общата сума от 27 016,79 лв., основанието за които е „Възстановяване по щета“. Според същото заключение, за периода 1.01.2018 - 31.12.2018г. НББАЗ е осчетоводило суми, на основание „такса обработка“, начислени като вземане от ищцовото дружество, за съответния период, в общ размер от 638 040,59 лева без ДДС.

При горните данни, съдът намира следното :

Съгласно ППВСРБ № 1 от 28.V.1979 г. по гр. д. № 1/79 г., при първия фактически състав на чл. 55, ал. 1 от ЗЗД е налице предаване, съответно получаване, на нещо при начална липса на основание, т. е. когато още при самото получаване липсва основание за преминаване на блага от имуществото на едно лице в имуществото на друго. Специалният фактически състав на неоснователно обогатяване по чл.55, ал.1, предл. първо от ЗЗД, представляващ хипотеза на т. нар. „престационна кондикция“, по същество регламентира задължение за реституция на даденото без основание, при което на връщане подлежи всичко, което е дадено, респ. получено без основание, независимо от обедняването на ищеца и обогатяването на ответника. По иск с такава квалификация ищецът следва да установи факта на даването, респ. на получаването на имуществената облага- преминаването ѝ от патримониума на ищеца в този на ответника, а последният- наличието на основание за получаването, респ. за задържане на полученото. По делото е безспорно, че през процесния период застрахователното дружество е заплатило на въззиваемото сдружение, като негов член, исковата сума, чието връщане претендира по предявения частичен иск, като такса за обработка на щети през процесния период от 1.01.2018 г. до 31.12.2018 г., уточнен в молбата

на жалбоподателя-ищец пред първата инстанция от 23.05.2019 г., въз основа на решения на управителния съвет на сдружението. Спорен между тях е въпросът относно наличието на основание за заплащане на исковата сума, с оглед инвокираните в първоначалната и в допълнителната искова молба доводи за недействителност на решенията на управителния съвет по протокол № 182 от 3.11.2015 г. и по протокол № 225 от 13.02.2018 г., поддържани и във въззивната жалба, а оттам и за липсата на валидно възникнало от тях право на НББАЗ за нейното получаване. Спорна между страните е също и допустимостта на инцидентното произнасяне на съда по твърдяната нищожност на споменатите решения, като преюдициален въпрос по предявения осъдителен иск за връщане на заплатените въз основа на тях суми при начална липса на основание за имуществено разместване, без да е предявен инцидентен установителен иск по чл. 121 от ГПК.

В т. 1 на ТРОСГК № 1 от 6.12.2002 г. по тълк. д. № 1/2002 г., което е приложимо и по отношение на сдруженията с нестопанска цел, са разгледани три хипотези на нищожност на решенията на общото събрание и на останалите органи на дружеството, които могат да бъдат релевиращи безсрочно чрез иск пред компетентния окръжен съд, а именно : 1) в случаите, изрично предвидени в закона, при които решението е квалифицирано като нищожно; 2) в хипотезата на липсващото (невзето) решение на общото събрание, което обаче, е отразено като съществуващо в съставен за това протокол или в протоколната книга на дружеството, а също така и ако е вписано в търговския регистър и 3) когато решението на общото събрание, или на друг дружествен орган, е прието извън пределите на неговата и на другите органи на дружеството компетентност, определена от закона и учредителния акт. Процесуалните способи за защита срещу нищожното решение са разграничени съобразно неговите правни последици - ако решението не подлежи на вписване тя се осъществява с иск по чл. 97, ал. 1 или 3 от ГПК (отм.), аналогичен на чл. 124, ал. 1 и ал. 4 от ГПК, а ако от него произтичат подлежащи на вписване обстоятелства, които са вписани в съответния регистър - с иск по чл. 431, ал. 2 от ГПК (отм.), във връзка с чл. 97, ал. 1 или 3 от ГПК (отм.), като и в двата случая се касае за установителни иски, за чиято допустимост следва да е налице правен интерес като абсолютна процесуална предпоставка, за наличието на която съдът следи служебно. Изяснено е, че ако решението е от категорията на подлежащите на вписване такива, за да бъде заличено отразяването в търговския регистър на основание чл. 498 от ГПК (отм.)- аналогичен на чл. 604 от ГПК, следва да бъде проведено исково производство по чл. 97, ал. 1 или 3 от ГПК (отм.)- чл. 124, ал. 1 и ал. 4 от ГПК, към което препраща чл. 431, ал. 2 от ГПК (отм.), респ. чл. 537 от ГПК. Изрично е посочено, че провеждането на самостоятелен иск се налага поради това, че ако решението на общото събрание е вписано, за заличаването му разпоредбата на чл. 498 от ГПК (отм.)- респ. на чл. 604 от ГПК, изисква наличието на влязло в сила решение т. е. произнасяне с диспозитив, **което не би могло да бъде постигнато при релевиране на нищожността чрез довод или възражение.** От изложеното е видно, че възможността за релевиране на нищожността на решение на дружествен орган като преюдициален въпрос, обуславящ изхода на спора по друг иск (когато довод за това е направен от ищеца) или като правоотблъскващо възражение на ответника по предявен срещу него иск, основан на решението, е изрично изключена само

в хипотезата, при която то е от категорията на подлежащите на вписване, респ. когато произтичащите от него обстоятелства са вписани в регистъра, защото само в този случай е необходимо установяване на нищожността със сила на пресъдено нещо, с оглед заличаване на вписването, извършено въз основа на такова решение. По аргумент а *contrario* от цитираното тълкувателно разрешение следва, че когато от решението на дружествен орган не произтичат подлежащи на вписване обстоятелства, възможността за инцидентен контрол за неговата действителност по преюдициален довод на ищеца, обуславящ изхода на спора по предявен от него иск, или по възражение на ответника като средство за защита срещу такъв иск не следва да бъде отречена, доколкото нищожното решение изначално не поражда правни последици и позоваването на нея не е ограничено от срок. С това не се заобикаля редът за оспорване на решенията на дружествените органи по чл. 25, ал. 5 и 6 от ЗЮЛНЦ, доколкото преклузивните срокове- едномесечен от узнаването им, но не по-късно от една година от датата на вземане на решението, се отнасят само за незаконосъобразните решения, чиито пороци обуславят тяхната отмяна с конститутивен иск, но не и за нищожните такива, защитата срещу които не е ограничена със срок. В случая, процесните решения на управителния съвет на НББАЗ, съответно по протокол № 182 от 3.11.2015 г. и по протокол № 225 от 13.02.2018 г., не са от категорията на тези, от които произтичат подлежащи на вписване обстоятелства, поради което настоящият съдебен състав намира, че няма пречка за инцидентно установяване на тяхната нищожност в мотивите на съдебния акт, като преюдициален въпрос по предявения осъдителен иск за връщане на заплатените въз основа на тях суми. Същевременно, инцидентното произнасяне по нищожността на решенията на дружествения орган следва да бъде ограничено в рамките на посочените в ТРОСГК № 1/2002 г. основания на липсващо (невзето) решение, обективизирано като прието в протокол или друг акт на съответния орган, на приемането му при липсата на материална компетентност, както и в хипотезите, при които законът изрично квалифицира решението като нищожно, доколкото останалите пороци на решенията обуславят тяхната отменяемост с конститутивни искове по чл. 25, ал. 6 от ЗЮЛНЦ, предявени в установените преклузивни срокове от узнаването, респ. от приемането им, което изключва възможността за упражняване на инцидентен контрол.

По съществото на оплакванията, съдът намира следното :

Неоснователен е доводът на жалбоподателя за липсата на материална компетентност на управителния съвет на сдружението за приемане на решенията, основан на клаузата на чл. 39 от устава, според която дейностите на бюрото се финансират от членския внос на членовете му, от имуществени вноски и от приходи от извършваната дейност по предмета на устава, откъдето се прави извод за недопустимост на други източници на финансиране на дейността на сдружението, а оттам- за нищожност на решенията на управителния съвет, с които е установено задължението за заплащане на процесните такси. С оглед изложените към двете решения мотиви за приемането им, основанийето за тяхното заплащане и начина на формирането им, настоящият състав намира, че процесните такси не представляват членски внос или имуществени вноски, а имат санкционен характер, като целят стимулиране на

застрахователите- членове на бюро то да извършват своевременно обработка и плащане на застрахователни претенции по събития, настъпили извън територията на България, с оглед ограничаване на нарастващия обем на дейността на НББАЗ като гарантиращо бюро, свързана с ангажиране на финансов ресурс за извършване на плащанията, вместо застрахователите, което лишава бюро то от възможността да инвестира ангажираните за това средства за осигуряване на доходи от тях. Докато членският внос, определян за всяка финансова година от общото събрание, е в еднакъв размер за всички членове на бюро то (чл. 40 от устава), и се дължи по силата на членственото правоотношение, процесните такси имат алеаторен характер, доколкото са дължими като процент от сумите, заплатени от бюро то на увредените лица, вместо застрахователя, когато застрахователното събитие е настъпило извън територията на Република България в държава-член на системата „Зелена карта“, предизвикано от водач, чиято отговорност е застрахована от него с действаща застрахователна полица, ако бъде ангажирана отговорността на НББАЗ като гарантиращо бюро, на основание Вътрешните правила на Съвета на бюро та. Това е видно и от предвидените в т. 2 на решението от 13.02.2018 г. хипотези, при които възниква задължението за заплащане на процесните такси, и които по същество представляват фактически състави на нарушения от страна на застрахователя-член на сдружението на изискванията за осъществяване на застрахователната дейност по системата „Зелена карта“, а именно непредоставяне в сроковете по чл. 8 и чл. 13 от Вътрешните правила на данни за застрахователното покритие чрез потвърждаване на територията на държавата, в която обичайно се намира превозното средство и на валидността на зелената карта в установения 6-седмичен срок; отказ от застрахователно покритие и извършване на последващото обработване на претенцията по реда на Вътрешните правила на Съвета на бюро та, мотивиран със спор между застрахователя и Гаранционния фонд по чл. 499, ал.4 и 5 от Кодекса за застраховането; при прекратяване на договора с кореспондента, при наличие на търговски спорове или неуредени парични задължения с него, наложило изземане на претенцията за обработка по реда на Вътрешните правила на Съвета на бюро та; предоставяне от застрахователя на покритие, което не отговаря на изискванията на Вътрешните правила на Съвета на бюро та и неприемането му за валидно от обработващото чуждестранно национално бюро и др. Поради това процесните вземания не притежават белезите на имуществени вноски, а имат регулаторна функция по отношение практиката на членовете на сдружението като застрахователи, включени в системата „Зелена карта“ по ликвидиране на щетите от застрахователни събития, настъпили на територията на друга държава-членка на системата и цели да стимулира изпълнението на задълженията им по регресните претенции на чуждестранните бюро а, обезщетили увредените лица, както и възпирането им от предприемане на действия, които са несъвместими с него. Затова с установяването им управителният съвет не навлиза в компетентността на общото събрание, а упражнява собствени правомощия, свързани с осъществяване дейността на бюро то и с функционирането му като гарантиращо бюро. Това следва и от клаузата на чл. 36, т. 31 от устава на НББАЗ, според която управителният съвет взима решения по всички въпроси, които по закон или съгласно устава не спадат в правата на Общото събрание. Поради

специфичната функция на таксата е ирелевантно обстоятелството, че начисляването на такси за обработване на искането на чуждестранното разследващо бюро за възстановяване на платено от последния обезщетение, не е предвидено във Вътрешните правила на Съвета на бюрата, както и че те се събират за осъществяване на част от дейността, за която е създадено сдружението. Съобразно Вътрешните правила на съвета на бюрата, задължението за реимбурсиране на заплатените от чуждестранното бюро суми е на съответния застраховател- член на националното бюро, който е издал зелената карта, и на когото, съгласно чл. 5 от Вътрешните правила, то следва да изпрати в 1-годишен срок от плащането в полза на увреденото лице искането на реимбурсиране, като отговорността на бюрото възниква, ако неговият член не плати сумата в двумесечен срок. В този смисъл е нормата на чл. 6 от Вътрешните правила, според която всяко бюро трябва да гарантира възстановяването от своите членове на суми, претендирани в съответствие с разпоредбите на член 5 от бюрото в държавата, в която е настъпило произшествието или от упълномощеното лице, което е назначено от него за тази цел. Доколкото според Вътрешните правила гаранционната отговорност на бюрото е субсидиарна и сукцесивна и възниква при бездействие на застрахователя да изпълни задължението си по отношение на чуждестранното бюро в определения за това срок, управителният съвет на сдружението, в чиято компетентност е организирането на неговата дейност, е да предприеме действия, насочени към стимулиране на неговите членове да изпълняват задълженията си по системата „Зелена карта“, респ. да се въздържат от системното им неизпълнение.

Доводът за несъответствие между размера на таксата и обема от дейности, осъществявани от бюрото във връзка с извършване на плащането при условията на чл. 1 от решението по протокол № 182/3.11.2015 г. или при някоя от хипотезите на чл. 2 от решението от 13.02.2018 г. е свързан с неговата материална законосъобразност, обуславяща отмяната му по конститутивен иск с правно основание чл. 25, ал. 6 от ЗЮЛНЦ, а не с компетентността на управителния съвет, поради което този твърдян порок не подлежи на инцидентен контрол при преюдициален спор за действителността на решенията.

По горните съображения настоящият съдебен състав намира за неоснователен довода на жалбоподателя за нищожност на решенията на управителния съвет, въз основа на които е заплатена исковата сума.

Неоснователен е и доводът, че в производството по делото ответникът, не е установил при условията на пълно и главно доказване действителното настъпване на обстоятелствата, предвидени в решението на управителния съвет, при които възниква задължението за начисляване на таксите. Според решението по протокол № 225 от 13.02.2018 г. таксата се начислява и в случаите, когато обработващо чуждестранно национално бюро информира НББАЗ, че е иззело за обработка претенция по реда на Вътрешните правила на Съвета на бюрата, поради причини за които отговаря застрахователят и е изразило изрично желание да работи само и единствено с НББАЗ. Видно от протокол № 218 от 12.12.2017 г., на заседанието си от същата дата управителният съвет на НББАЗ е взел решение бюрото да работи пряко, вместо „Зад ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД с всички национални бюра, пред

които са предявени претенции по повод на застрахователни полици, издадени от него и по всички запитвания, свързани с тях да предоставя автоматично информация за „normally based”. Прието е, след изплащане на застрахователните обезщетения на увредените лица чуждестранните обработващи бюро да отправят претенциите си за възстановяване направо към НББАЗ, като оформят и всички отчетни документи и фактури за възстановяване, както и на основание чл. 5 от Вътрешните правила на Съвета на бюроа НББАЗ да провери и изплати на съответното бюро тези претенции за възстановяване в двумесечен срок, а след извършване на плащането да отправя искане за възстановяване на платените суми от „ЗАД ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД. Решението е обосновано с поведението на застрахователя по отношение на чуждестранните национални бюроа, който системно не отговаря на техните запитвания с искане за покритие по „normally based“ в сроковете по Вътрешните правила, и отказва да възстанови сумите, дължими на обработващото бюро, което е платило обезщетения. Това решение не е оспорено от „ЗАД ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД, като по същество въз основа на него НББАЗ е изпълнявало пряко функциите на застрахователя-член на сдружението по отношение на чуждестранните бюроа по възстановяване на заплатените от тях суми, което покрива фактическия състав на решението, при който се начислява процесната такса.

Установеното по делото връщане на сумата от 27 016,79 лв., формирана от сумите по кредитни известия съгласно приложен опис не представлява конклюдентно действие с характер на признание от страна на НББАЗ, че процесните такси не се дължат, а само за наличие на основание за връщане на сумата в този размер.

Предвид горното съдът намира, че искът по чл. 55, ал. 1, предл. първо от ЗЗД е неоснователен, доколкото е налице основание за заплащане на исковата сума-решенията на управителния съвет по протокол № 182/3.11.2015 г. и по протокол № 225/13.02.2018 г. Предвид изхода на преюдициалния спор за главното задължение, неоснователен е обусловеният от него иск за акцесорното право по чл. 86, ал. 1 от ЗЗД.

С оглед съпадението на крайните изводи на въззивния съд по съществото на предявените искове с тези на първоинстанционния съд, обжалваното решение следва да бъде потвърдено.

Воден от изложените мотиви, Софийският апелативен съд, търговско отделение, 3 състав

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 260278 от 4.11.2020 г., пост. по т.д. № 718/2019 г. на Софийския градски съд, VI т.о., 4 състав.

РЕШЕНИЕТО може да се обжалва с касационна жалба пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от съобщаването му на страните чрез връчване на препис от него, при наличие на предпоставките по

чл. 280, ал. 1 и 2 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____